

Olemmeko roseniolaisia?

Millaisen kuvan uusi elämäkerta C. O. Roseniuksesta piirtää?

Alustuksen pohjana on suomennos Christer Anderssonin kirjasta Vid Guds hjärta. Carl-Olof Rosenius – en lekmanpredikants liv och gärning, BV-Förlag, Stockholm 2008.

Poimin vain joitakin mielestäni oleellisia piirteitä tuon 52-vuotiaana kuolleen Jumalan valtakunnan työntekijän elämästä.

Ensin lyhyt katsaus hänen elämänsä eräisiin tärkeisiin vuosilukuihin ja tapahtumiin:

- 1811 Carl Olofin isä Anders Rosenius vihitään papiksi.
- 1816 Carl Olof Rosenius syntyy Nysätrassa.
- 1828 (12 v.) Aloittaa koulunkäynnin ensin Piitimessä ja sitten Uumajassa.
- 1833 (17 v.) Alkaa lukio Härnösandissa.
- 1834 Rosenius tutustuu Maja Lisa Söderlundin.
- 1838 (22 v.) Aloittaa loppusyksystä Uppsalassa yo-tutkinnon suorittamisen ja teologian opiskelun.
- 1839 toukokuun lopussa kotiopettajaksi Lännaan lähellä Tukholmaa.
- 1839 elokuussa Rosenius ottaa ensi kertaa yhteyttä Scottiin.
- 1840 (24 v.) huhtikuussa Rosenius muuttaa Tukholmaan Scottin työtoveriksi, saa toimeentulonsa yksityiskoulun opettajana.
- 1840 lokakuussa Englantilainen kirkko vihitään käyttöön.
- 1841 Scott matkustaa Englantiin ja Amerikkaan, Rosenius vastaa toiminnasta.
- 1842 vuoden lopulla Scott palaa onnistuneelta matkaltaan.
- 1842 *Pietisten*-lehden ensimmäinen numero ilmestyy tammikuussa.
- 1842 Scott palkkaa Roseniuksen amerikkalaisilla rahoilla.
- 1842 Englantilainen kirkko suljetaan 21. huhtikuuta.
- 1842 Scottin täytyy lähteä Ruotsista, vastuu toiminnasta siirtyy Roseniukselle (25 v.).
- 1843 kesällä Rosenius (28 v.) matkustaa Suomeen.
- 1843 samana kesänä (2.8.) avioituu Agathan kanssa.
- 1846 Rosenius saa vieraakseen F.G. Hedbergin Suomesta.
- 1851 Englantilainen kirkko Betlehem-kirkkona avataan jälleen.
- 1856 Evankelisen Isänmaansäätiön johtokunnan jäsenenä 1856–1868.
- 1857 Rosenius saa saarnata maallikkona Betlehem-kirkossa.
- 1865 Rosenius saa lievän aivoverenvuodon.
- 1867 keväällä Roseniuksen viimeinen saarna Betlehem-kirkossa.
- 1867 kesällä vakava aivoverenvuoto helluntaipäivänä saarnatuolissa Göteborgissa
- 1868 helmikuussa (24.2.) Rosenius kuolee.

Keskityn hänen käsittämättömään vaikutusvaltaansa julistajana ja kirjoittajana. Hänen uskonnäkemyksessään eikä hänen ulkonaisessa elämänsäkaarensa ei ole mitään dramaattista.

Valittu ase

Rosenius oli todella ns. valittu ase. Esim. pääsiäispäivänä vuonna 1841 musiikinopiskelija Oscar Ahnfelt (1813–1882) meni Englantilaiseen kirkkoon. Siellä saarnaa hänen yllätyksekseen ei pitänyt kukaan Scott vaan Carl Olof Rosenius -niminen mies. Hän tunsikin kuinka rukouksen aikana seurakunnan ylle laskeutui rauha. Tämän rauhan tunsikin myös sellainen, jolla ei vielä ollut rauhaa sisimmässään. Kun Rosenius alkoi saarnata Kristuksen voitontähtä ja kaikesta, mitä Jeesus on puolestamme tehnyt, Ahnfelt ei voinut kuin kuunnella. Hänestä tuli elinaikainen Roseniuksen ystävä. Myöhemmin hän oli tunnettu laulajaevankelista.

Kerrankin parikymmentä vuotta myöhemmin Rosenius koki saarnansa epäonnistuneen. Hän jäi Betlehem-kirkon pieneen saarnaajanhuoneeseen, koska hän ei uskaltanut näyttäytyä seurakuntalaisilleen. Tavallisesti hän tapasi aina mennä kokouksen jälkeen keskustelemaan kuulijoiden kanssa. Kuitenkin Roseniuksen hänen omasta mielestään tyhjät sanat olivat osuneet suoraan kuulijan sydämeen ja koskettaneet. Rosenius oli kutsunut ystävänsä Ahnfeltin kotiinsa päivälliselle, ja tämä odotti häntä eteisessä. Kun he sitten kulkivat kadulla, Ahnfelt oli liikuttunut ja kuivasi silmiään. ”Nyt hän itkee, koska saarnasin niin kehnosti”, Rosenius ajatteli, ja se teki hänet entistä alakuloisemmaksi. Hetken hiljaisuuden jälkeen hän kuitenkin rohkaisi mielensä ja kysyi: ”Miksi itket, Ahnfelt?” ”Niin”, tämä vastasi, ”minulle on tänään tapahtunut jotakin, mitä en ole aikoihin kokenut.” ”Että hän on kuullut minun saarnaavan niin kehnosti”, Rosenius ajatteli. Ahnfelt kuitenkin jatkoi: ”Että Jumalan sana on liikuttanut minut kyyneliin.” Rosenius vastasi ällistyneenä: ”Mutta Ahnfelt, sinä joka olet vanha ja kokenut saarnamies, etkö huomannut, miten kärsin saarnastuolissa, koska minulla ei ollut mitään sanottavaa?” Nyt oli Ahnfeltin vuoro yllättyä. Hän oli tuskin koskaan kuullut Roseniuksen saarnaavan yhtä ihanasti.

Kaikkialla, mihin Rosenius tuli, kokoontui paljon väkeä. Kerrankin hän oli kotiseudullaan Piitemessä. Koulutalo oli ääriään myöten täynnä Roseniusta odottavia ihmisiä, ja ulkopuolella oli yli kaksinkertainen määrä. Kuitenkin pastori oli kieltänyt seurakuntalaisia menemästä kuulemaan Roseniusta. Sää oli hyvä ja kansa seisoj koulutalon pihamaalla kuuntelemassa Roseniusta, joka puhui rappusilta. Rosenius arvioi, että paikalle oli kokoontunut sillä kerralla yli 1200 henkeä.

Kesällä 1854 Rosenius matkusti Jönköpingiin. Illalla pidettiin kokous kartanossa kaupungin ulkopuolella. Täällä kokous oli suuren osanoton vuoksi pidettävä puistossa. Monet olivat tulleet naapuripitäjistä. Roseniuksen tällä kerralla välittämä sanoma teki syvän vaikutuksen paikalle kokoontuneisiin.

August Strindberg, joka kävi eräänä aikana kuulijana Roseniuksen kokouksissa, kertoo seuraavasti: ”Rosenius huokui rauhaa ja loisti taivaallista iloa. Hän tunnusti olevansa läpeensä kurja syntinen, mutta Jeesus oli tehnyt hänet puhtaaksi, ja nyt hän oli onnellinen. Hän näytti onnelliselta.”

P.P. Waldenström kuunteli Roseniusta useita kertoja ja kirjoitti muistiinpanoissaan: ”Mikä elävän veden virta hänen saarnoissaan olikaan! Toista niin ihanaa pääsiäistä en ole koskaan ennen enkä myöhemmin kokenut.” Waldenström kuvaili: ”Saarnaajana Rosenius oli hyvin yksinkertainen ja luonnollinen. Ei mahtipontisia sanoja, ei teennäisiä elkeitä. Hän puhui kansalle. Hänen äänensä oli leveä ja murteensa norrlantilainen. Koskaan hän ei pyrkinyt liikuttamaan kuulijoidensa tunteita. Hänen olemuksensa oli rauhallinen ja arvokas. Hänen ainoa liikkeensä saarnastuolissa oli se, että hän ojensi silloin tällöin toisen kätensä. Hän ei koskaan korottanut ääntään, ei kuiskannut, vaan puhui aina rauhallisesti ja tasaisesti, aina suoraan eteenpäin kääntyneenä.”

Eräs Betlehem-kirkossa ahkerasti 1860-luvulla käynyt mies kertoo kokouksista seuraavasti: ”Laulettiin virsi, ja pieneen pyöreään saarnastuoliin ilmestyi mies, jolla oli täyteläiset kasvot, leveä otsa ja runsas, kihara tukka. Tuli haudanhiljaista. Hän rukoili jokseenkin näin: ’Uskollinen Jumala, Herramme Jeesuksen Kristuksen Isä, sinä olet muuttumaton rakkaudessa, vaikka me olemme muuttumattomia tottelemattomuudessa ja synnissä. Kun me lähdemme luotasi, sinä lähdet peräämme. Hyvä paimen, Jeesus Kristus, etsi ja tuo kotiin joku eksynyt lammas tänään, ja paina lampaasi vielä lähemmäs rakastavaa paimenen sydäntäsi.’”

Toinen mielestäni aivan käsittämätön oli hänen menestyksensä *Pietisten*-lehden toimittajana. Scott perusti lehden 1842 ja pyysi Roseniuksen työtoverikseen. Lehti ilmestyi kerran kuukaudessa. Levikki oli aluksi vain 600 kappaletta. Puolen vuoden kuluttua levikki kasvoi 1500:aan. Enimmillään *Pietistenin* painos oli 1850-60-luvuilla noin 10 000 kappaletta, mikä oli tuona aikana vaikuttava luku. Tuon ajan suosituimman päivälehdet, Aftonbladetin, levikki oli 4000 vuonna 1855. Rosenius toimitti *Pietisten*-lehteä kuolemaansa asti.

Monet maaseudun ihmiset saivat avun ja tulivat henkilökohtaiseen uskoon *Pietisten*-lehden välityksellä. Lehden sisältö puhutteli ihmisten sydämiä, ja sitä luettiin usein kyynelten valussa poskilla. Sitä luettiin koko maassa ja kaikissa yhteiskuntaluokissa.

Vuosina 1860–1866 *Pietistenin* sivut täyttyivät Roomalaiskirjeen selityksistä, ja tämä työ kävi kovasti Roseniuksen voimille. Hän kirjoitti: ”Roomalaiskirje on näinä seitsemänä vuotena minua liiaksi masentanut. Kun Pietari sanoo Paavalista, että hän kirjoittaa sellaista, mitä on niin vaikea ymmärtää, sen olen tuntuvasti kokenut. Kun olen lisäksi halunnut lukea kaikkia parhaita englantilaisia ja saksalaisia raamatunselittäjiä ja olen päivittäin ollut tekemisissä neljän vieraan kielen kanssa (kreikan, latinan, englannin ja saksan), on tämä kaikki rasittanut minua niin, etten enää uskalla luvata sellaista työtä.” Heti kun Roomalaiskirjeen selitys oli valmis, sitä toivottiin julkaistavaksi kirjan muodossa Ruotsissa. Näin tehtiin, ja se ilmestyi myös Tanskassa ja Norjassa.

Monet *Pietistenin* artikkeleista julkaistiin kirjasina jo ennen Roseniuksen kuolemaa. Hänen teoksiaan on painettu yli kaksi miljoonaa kappaletta ruotsiksi ja miljoona kappaletta muilla kielillä. Niitä on käännetty yli kolmellekymmenelle kielelle. Eniten painoksia on otettu teoksesta *Elämän leipää (Betraktelser...)*. Se on Ruotsissa levinnyt 36 painoksena.

Suomen kansallisbibliografian Fennica tietokannassa on C.O. Roseniuksen suomennettuja kirjoja 69 nimikettä. Ensimmäinen oli jo vuonna 1858. Piispa Eelis Gulin kertoo isästään Arthur Gulinista: ”Hengellistä elämäänsä isä ruokki Pyhää kirjaa tutkimalla ja erityisesti ruotsinmaalaisen uusevankelisen C.O. Roseniuksen teoksia lukemalla. Ne antoivat hänen kristillisyydelleen valoisaa sävyn” (Eelis Gulin, *Elämän lahjat I*, Porvoo 1967, s. 4). Äidinistäään Bernhard Sarlinista hän kertoo kuinka tämä säilytti elämänsä pohjavireenä rakkauden herännäisyyteen, mutta vähitellen hänen uskonnäkemyksensä tuli evankelisemmaksi. Tätä todistaa hänen paljon aikaa kysynyt työnsä C.O. Roseniuksen kirjojen *Elämän leipää* ja *Isä meidän* suomentamiseksi. Näitä kirjoja monet maassamme oppivat pitämään arvossa” (s. 20). Sarlin kävi Paavo Ruotsalaisen luona 5. päivänä tammikuuta 1852 viimeisenä pappina. Paavo kuoli 27. tammikuuta.

Lennart Pinomaan toimittamassa isänsä Arthur Gulinin päiväkirjossa kerrotaan Valkealan kirkkoherran Bernhard Sarlinin ja kappalaisen Wilhelm Segersvärdin läheisestä uskonyhteydestä 1880-luvulla. Sarlinin sairauteen kuului erittäin vaikea hengellinen ahdistus tai omantunnon yliherkkyys, ja hän kaipasi alituisen Segersvärdin lohdullista seuraa. Pari kertaa viikossa Sarlin yhdessä apupappinsa Gulinin kanssa vieraili Segersvärdin luona. Silloin luettiin paljon hartauskirjallisuutta. Eräänäkin iltana luettiin 36 sivua Roseniuksen ”Pietisten”-lehdestä. Tavallisesti Segersvärd luki puolen aikaa ja Gulin toisen puolen. Sarlinin ei tähän aikaan jaksanut itse lukea ääneen, mutta oli väsymätön kuuntelija (Ristiinan rovastin seitsemän vuosikymmentä, A.L. Gulin 1855–1925, Juva 1984, 217). Arthur Gulin kertoo myös saarnaansa valmistaessaan etsineensä Roseniuksen *Pietisten*-lehdestä aiheeseen liittyvää tekstiä (231). Paavo Martikainen, Carl Olof Roseniuksen vaikutus Suomessa, painamaton laudaturtutkielma, HYTTK.

Joitakin piirteitä Roseniuksen elämänkaaresta

1. Rosenius kertoo uskoontulostaan *Pietisten*-lehdessä. Sen mukaan hän vasta 14-vuotiaana tuli uskoon lukiessaan Erik Pontoppidanin teosta *Uskon peili*. Hän huomasi olevansa kadotuksen lapsi, vieras sille elämälle, joka on Jumalasta. Häneltä puuttui vanhurskaaksi tekevä pelastava usko, eikä hän ollut uudestisyntynyt. Hän alkoi nähdä syntejään ja ahdistui. Lopulta hän kuitenkin tuli ”Kristuksen rakkauden vapauttamaksi ja hyvin onnelliseksi, iloiseksi ja autuaaksi.” Sitten Rosenius kirjoittaa: ”Hän elää edelleen, ja, kuten toivomme, armossa, tulematta koskaan täysin oppineeksi Hengen koulussa.”

2. Eräs tyypillinen asia tulee esiin, kun hän viisitoistavuotiaana (1831) koululaisena Uumajassa Rosenius osallistui pieniin uskovien kokouksiin. Niissä luettiin Lutheria. Kerrankin eräässä seitsemän hengen kotikokouksessa häntä itseään pyydettiin lukemaan. Samaa

aikaan talon ulkopuolella seisokeli hänen koulutovereitaan, ja he yrittivät häiritä. Carl-Olof ei välittänyt siitä vaan jatkoi rauhallisesti lukemista. Näissä kokouksissa Rosenius luki myös Raamattua ja puhui itse. Eräs kokouksissa mukana olleista kertoi myöhemmin, että Rosenius ”puhui ihanasti Jeesuksen rakkaudesta syntisiä kohtaan”. Nämä kokoukset ja uskovien tapaamiset merkitsivät Roseniukselle paljon.

3. Eräs tärkeä vaikuttaja Roseniuksen elämässä oli hänen 1834 (18 v.) tapamaansa kansannainen Maja Lisa Söderlund. Maja Lisa kiersi kotiseudullaan lukemassa Lutherin kirjoituksia. Tällaiset lukukokoukset olivat tyypillistä voimassa olevan kokoontumiskiellon, konventikeliplakaatin tähden lukijaliikkeelle. Siitä tuli myös liikkeen nimi. Maja Lisalla oli erinomainen muisti, ja hän osasi ulkoa Lutherin saarnoja ja saarnasi harvoin omin sanoin. Juuri Maja Lisa opetti Roseniusta kiinnittämään katseensa uskossa olennaiseen. Rosenius tallensi mm. seuraavia Maja Lisan opetuksia: ”Kun tästä elämästä tulee synkkää, raskasta ja ikävää, älä unohda autuasta toivoa. Nosta katseesi kohti taivasta – Isoveli on tulossa – hän tulee! Älä milloinkaan unohda iloisena hetkenä pelätä hyvää Jumalaamme, äläkä synkkänä hetkenä unohda veren puhdistavaa voimaa ja Jumalan läsnäoloa. Kun uskot, älä rohkene tehdä syntiä, mutta kun olet sattunut syntiä tekemään, älä rohkene olla toivoton. Sillä kristityn synnistä seuraa isällinen selkäsauna, mutta epäilyksestä seuraa ikuinen tuomio. Kun olet vähällä tehdä syntiä, ajattele Jumalan vihaa, mutta kun olet syntiä tehnyt, ajattele silloin ainoastaan Jumalan armoa. Silloin et voi koskaan lakata uskomasta etkä koskaan lakata pelkäämästä Jumalaa.”

4. Loppusyksystä 1838 (22 v.) Rosenius matkusti Upsalaan saadakseen valmiiksi ylioppilastutkinnon ja aloittaakseen teologiset opiskelut. Nyt tulee esiin tyypillinen aitoon pietistiseen herätysliikkeeseen kuuluva piirre. Hän koki voimakkaasti, että ”täällä on raskas pimeys, tiheämpi kuin Egyptissä, ja meno pahempaa kuin Sodomassa – juopottelua, siveettömyyttä ja karkeaa kiroilua sekä kaikkia paheita harjoitetaan häpeämättömästi.” Hän kirjoitti voivansa parhaiten, kun hän istui yksin kamarissaan Raamattunsa kanssa ja luki ja rukoili Jumalaa. Pari samanmielistä toveria hän sentään löysi.

5. Tuona ensimmäisenä opiskelutalvena ei opiskelusta tahtonut tulla mitään. Köyhyys, horjuva terveys ja sisäiset ahdistuksen vaivasivat häntä. Nimenomaan hän pelkäsi oman hengellisen elämänsä sammuvan ja uskonsa olevan vain itsepetosta. Tämä sisäinen jännitystila ei Roseniuksen elämässä muuten koskaan tullut voitetuksi kannaksi” (*Lauri Huovinen 1*, 165). Andersson: Sielunhoitajalleen Maja Lisalle Rosenius kirjoitti: ”Pahin on kuitenkin jäljellä. Olen nyt jonkin aikaa ollut hyvin murheellinen, niin että olen itkenyt näinä viikkoina enemmän kuin koko vuonna ja alkanut pelätä jotakin kätkeytyä valheellisuutta tai kuolettavaa sairautta. Olen murehtinut sitä, että uskoni, vaikka vastoin kaikkea tunnetta omistan itselleni armon Kristuksen veren kautta, että tämä usko, joka minua niin ilahduttaa, toisinaan enemmän, toisinaan vähemmän, ei kuitenkaan kykene antamaan minulle sitä rakkautta, halua ja voimaa, että voisin tulla paremmaksi elämässä.” ”Olen kuitenkin oppinut arki-rukouksessani huutamaan: ’Voi, ota meidät, ota meidät pian luoksesi tästä kyynellaaksosta!’”

Myöhemmin (1844) Rosenius kirjoitti: ”Minun sydämässäni on usein kauhean pelon tulivuolia, pelon, että salaisesti ja tietämättäni luovun tai olen luopunut evankeliumin armosta ja totuudesta, erityisesti omassa uskonelämässäni” (*Kirje Hedbergille 1944, Aapeli Saarisalo, 6*). Hedberg kirjoittikin Roseniuksen kuoleman jälkeen: ”Minusta tuntui hänen henkensä välistä raskaanlaiselta tai että hän enemmän tahtoi kaivella ihmissydämen turmelusta ja kurjuutta – minkä hän pystyi esittämään aivan mestarillisesti – kuin täysin kääntää oman ja kuulijoittensa katseen yksin häneen, joka on tullut meille Jumalalta viisaudeksi, vanhurskaudeksi, pyhitykseksi ja lunastukseksi” (*Saarisalo, 82*).

Kun opiskelu Upsalassa ei oikein sujunut hän kirjoitti: ”Miksi hän niin kummallisesti hallitse: toiset saavat olla terveitä ja tehdä syntiä synnin päälle niin paljon kuin haluavat, mutta minä en saa olla terve opettaakseni Sanaa, vaan sitä vastoin minua kiusataan kärsimyksil-

lä ja menetän aikaa ja rahaa.” ”Jumalan pitäisi mielestäni antaa minulle armoa ja voimaa, niin että saisin suoritettua opintoni nopeasti loppuun, sillä miten pitkään voin olla täällä? Se, mitä ajattelin ja tavoittelin, ei kuitenkaan ole vielä onnistunut.” ”Uskon, että Jumala, jonka nimi on *neuvonantaja*, tietää, mitä hän tekee, vaikka hänen on ensin ansaittava nimensä *ihmeellinen* (Jumala antaa varmasti anteeksi, että haluaisin antaa hänelle vielä yhden nimen, jonka profeetat kenties unohtivat, nimittäin nimen *viivytelijä* tai *hidas* tai *uskonkoettelijä*, vaikka nämä nimet eivät varmasti sisällykään sanaan *ihmeellinen*).

Hän kokikin itsensä ”puolitiessä pois poikenneeksi opiskelijaksi”.

6. Taloudellisten vaikeuksien takia hänen oli pakko aloittaa kotiopettajan työ toukokuun lopussa 1839 (23 v.) Lämnan kartanossa lähellä Tukholmaa. Siellä hän koki itsensä yksinäiseksi ja alkoi epäillä sekä Jumalan olemassaoloa että Raamatun totuudellisuutta. Hän oli jo ensimmäisenä opiskeluvuotenaan törmännyt Straussin väitteisiin. Hän alkoi etsiä itselleen hengellistä opastajaa, johon voisi luottaa. Silloin hän kuuli Tukholmassa vaikuttavasta metodislähetysseurasta George Scottista. Tämän toiminnan piirissä oli herätystä. Ja niin hän elokuun puolivälissä 1839 käveli ensimmäisen kerran Tukholmaan tapamaan Scottia. Tälle hän kertoi ongelmistaan ja epäilyksistään ja sai apua. Rosenius on selostanut, millä tavoin Scott auttoi hänet irtaantumaan epäilyksistään Raamattua kohtaan.

Ehkä nämä Scottin ajatukset ovat nytkin 160 vuotta myöhemminkin avuksi meille: ”Ellei Raamattu todella sisällä Jumalan sanaa, niin kuin se itse vakuuttaa, kenen sana se sitten on? Ovatko pahat tai hurskaat ihmiset koonneet tämän kirjan? Onko mahdollista, että pahat ihmiset olisivat kirjoittaneet kirjan, joka niin henkevästi, väkevästi ja syvällisesti kuvailee ja tuomitsee juuri heitä ja heidän olemustaan? Mutta yhtä mahdotonta on, että hurskaat ihmiset olisivat voineet sen kirjoittaa, jos se ei ole totta: sillä olisivatko hurskaat ihmiset voineet keksiä valheita ja väittää niitä Jumalan sanaksi? – Huomaa! Vuosisata toisensa jälkeen sepittää yhtä ja samaa, yhtenäistä valhetta; sepittää tapahtumia ja ihmetekoja, jotka kaikki viittaavat samaan suureen pääajatukseseen – ja kaikki valhetta – ja väittää sitä Jumalan sanaksi! Sopiiko tämä yhteen sen pyhän, voimakkaan ja korkean hengen kanssa, joka pyhissä kirjoituksissa vallitsee? Lyhyesti sanoen, Raamatussa on todistus itsessään. Siinä on sellainen henki, että sen, joka sen tuntee mutta ei halua uskoa sen sisältävän Jumalan sanaa, on otaksuttava mitä karkeimpia järjenvastaisuuksia.”

Scott pyysi Roseniusta kirjoittamaan muistiin kaiken, mikä puhui sen puolesta tai sitä vastaan, että Raamattu oli Jumalan sanaa. Roseniuksen pitäisi sitten vertailla luetteloita ja katsoa, kumpi niistä oli painavampi. Rosenius teki näin ja lopulta hän vakuuttui siitä, että Raamattu on Jumalan sanaa. Hän saattoi ensi kertaa pitkään aikaan huudahtaa: ”Kaikki on totta, aivan totta, suurenmoisen totta, ja kaikki, mitä olen surrut kuin menetettyä, on jäljellä.”

7. Scott oli jo varhaisessa vaiheessa nähnyt Roseniuksen lahjat. Hän oli vakuuttunut siitä, että niille olisi paljon käyttöä Tukholmassa. Hän kutsuikin Roseniuksen työtoverikseen, vaikka ei voinut maksaa palkkaa. Rosenius teki sen ajan oloissa rohkean päätöksen ja muutti Tukholmaan Scottin työtoveriksi (elokuussa 1840). Rosenius ei ollut Scottin kanssa kaikesta samaa mieltä, mutta se ei ollut hänestä olennaista. Hän oli viimein löytänyt jonkun, joka suhtautui uskoon vakavasti ja halusi kertoa siitä toisille.

Hän kertoi aikeistaan veljelleen Antonille (myöhemmin Över-Kalixin kirkkoherra ja hoivisaarnaaja) ja sai rohkaisua: ”Olet onnellinen, jos Herra on sinut tähän valinnut, mutta koettele asia tarkoin, valvoen ja apua rukoillen... Olet onnellinen, jos Herra on valinnut sinut lempilapsekseen tähän tehtävään. **Ehkä myös pitkäaikainen alakuloisuutesi katoaisi ja henkesi saisi uutta elämää**, jos saisit omistautua täysin tälle asialle, joka kenties on sitä, mihin sinut on tarkoitettu. **Voisit siten ehkä myös vapautua ahdistuksesta**, joka seuraa tyhjiin maailmallisten ajatusten opiskelusta – jotka ovat olleet taakkasi, ikeesi ja piinaajasi sauva. Olen pohtinut asiaa isän ja äidin kanssa, ja molemmat ovat Jumalan tahdolle antautuneesti asiaa tarkastelleet.”

Lähdettyään yhteistyöhön Scottin kanssa monet Roseniuksen ystävät olivat huolissaan hänen luterilaisuudestaan. Tehdäkseen entistä selvemmäksi, missä hän seisoj, **Rosenius kirjoitti ystävilleen ja sanoi olevansa edelleen luterilainen ja lukevansa Raamatun jälkeen seuraavana Lutherin kirjoituksia.** Hän lisäsi yllämainitun kirjeen lopussa: ”Haluan kuitenkin tehdä tiettäväksi, että jos vastakin lyhyenä elinaikanani tulisin työskentelemään yhdessä metodistisaarnaajien kanssa, niin sellainen tapahtuu ainoastaan jo mainittu perustein ja ehdoin, nimittäin että saan palvella Kristuksen seurakuntaa. Saan uhrata elämäni ja voimani Kristukselle ja hänen käskyilleen, en Wesleylle tai Lutherille, jotka ovat kuolleet. He olivat palvelijoita, jotka eivät halunneet olla seurakunnan päänä. Saan uhrata elämäni ja palvelukseni pyhälle yhteiselle seurakunnalle, jonka jäsenet voivat olla niin lapsellisia, että he haluavat nimittää itseään paavalilaisiksi, apollolaisiksi tai keefaslaisiksi – minulle on samantekevää, minkä nimen he ottavat, kunhan vain ovat Kristuksen. Silloin he ovat veljiäni ja haluan palvella heitä.” Rosenius yritti myös rauhoitella ystäviään mainitsemalla useita luterilaisia pappeja, jotka tekivät yhteistyötä Scottin kanssa. Varmasti myös näistä seikoista oli apua, kun hän päätti muuttaa Tukholmaan.

8. Rosenius elätti itsensä opettamalla yksityiskoulussa. Tukholmaan oli valmistumassa Englantilainen kirkko, johon mahtui 1000 kuulijaa. Sen avajaisjumalanpalveluksessa saman vuoden (1840) lokakuussa saarnasi lukijaliikkeen johtajiin kuuluva pastori Pehr Brandellin. Rosenius saarnasi ensimmäisen kerran kirkossa joulukuun lopulla. Kirkko oli täynnä kuulijoita. Hän oli silloin 24-vuotias. Siitä alkoi hänen julkinen maallikkosaarnaajauransa.

Scott matkusti vuoden 1941 alkupuolella Englantiin ja Amerikkaan keräämään rahaa kirkon rakentamisvelan maksuksi. Nyt Rosenius joutui hoitamaan osan Scottin saarna- ja opetus-tehtävistä.

Tällöin 25-vuotias Rosenius kutsuttiin ensimmäisen kerran tuomiokapituliin antamaan selvitys siitä, miksi hän oli rikkonut konventikkeliplakaatin kieltoa ja saarnannut maallikkona. Mitään seurauksia ei kuulustelusta kuitenkaan ollut. Konventikkeliplakaatti kumottiin vasta 17 vuotta myöhemmin (1858). Silloin Rosenius kirjoitti *Pietisten*-lehdessä otsikolla ”Nyt on luvallista kokoontua Jeesuksen nimessä!” Hän siis joutui sananjulistajana toimiessaan jatkuvasti rikkomaan Ruotsin lakia.

9. Scott palasi matkaltaan vuoden 1841 loppupuolella. Nyt hän saattoi palkata Roseniuksen avukseen sananjulistustyöhön. Rosenius jätti työnsä opettajana. Hän saattoi omistautua kokoaikaisesti julistustyölle työlle, ja sitä hän oli halunnut.

Mutta Scottin tulo Tukholmaan synnytti kovan vastustuksen. Hän oli Amerikassa sanonut jotain kielteistä ruotsalaisista. Siihen nyt tartuttiin. Kun hän saarnasi Englantilaisessa kirkossa maaliskuussa 1842, meteli ja levottomuus kirkossa oli kova, eikä hän voinut jatkaa saarnaa. Hänen oli pakko paeta kirkosta. Sen jälkeen hän ei enää voinut saarnata. Seuraavassa kuussa hänen oli pakko lähteä Ruotsista. Englantilainen kirkko suljettiin. Kirkko jäi tyhjille ja saatiin julistuskäyttöön vasta vuonna 1851. Siitä tuli Betlehem-kirkko. Rosenius sai saarnata siellä vasta 1857. Roseniuksen elämän kymmenenä viimeisenä vuotena se oli hänen saarnapaikkansa Tukholmassa. Sitä ennen Rosenius oli pitänyt kokouksia kodeissa ja vuokratiloissa 15 vuoden ajan.

10. Rosenius kirjoittaa 25.4.1843: ”Nyt kiiruhdan työhöni Tukholmaan. Saarnaamiseni kodeissa tapahtuu osittain ennalta sovituissa paikoissa ja aikoina, osittain vaihtelevissa. Olen nyt erottanut kaksi päivää viikossa tällaisille vaihteleville toimille kuten vierailuille ja keskusteluille ainoasta tärkeästä asiasta sairaiden ja muiden luona, jotka eivät halua tai voi käydä yhteisissä kokoontumisissa. Muutaman kuukauden ajan olen nyt jakanut ehtoollista joillekin henkilöille jompanakumpana näistä kahdesta päivästä. Viikon viitenä muuna päivänä kuulijani jakautuvat pääasiassa kolmeen seurakuntaan: ensinnäkin pohjoiseen (maanantaisin, torstaisin ja lauantaisin), toiseksi eteläiseen (keskiviikkoisin), johon kokoontuvat kaikki etelässä asuvat ja muutamia muistakin kaupunginosista, ja kolmanneksi suuriin sunnuntaiko-

kouksiin, joihin tulevat kaikista kaupunginosista ne, jotka eivät voi työpäivinä osallistua.” Roseniuksen työ oli tiivistähtistä ja hänen kokouksissaan väentungos oli aina yhtä suuri.

11. 1840- ja 1850-luvuilla Rosenius kohtaisi jatkuvasti julkista vastustusta sekä lehdistön että sivullisten taholta. Ulkona seisokelleet ihmiset saattoivat huudella huomautuksia ja ilkeyksiä niille, jotka tulivat kokouksesta. Joskus he heittelivät kiviäkin ikkunoista. Kerrankin miesjoukko murtautui ovesta ja ryntäsi sisään. He metelöivät ja huutelivat ”lukijapapille”. Rosenius pysyi kuitenkin tyynenä, ja hetken kuluttua miehet rauhoittuivat ja lähtivät pois. Ulkona oli kuitenkin edelleen levotonta, ja seurakuntalaiset katsoivat viisaimmaksi lähteä ulos takaovesta.

Esim. kesällä 1851 Rosenius piti kokouksia Gävlen kymnaasissa. Ensimmäisenä päivänä kahdessa kokouksessa oli 300 ja toisena päivänä lähes 500 henkeä. Eräs mies Gävlen kaupunginviskaalin konttorista teki hänestä ja hänen kokouksistaan ilmoituksen kuninkaalliselle oikeuskanslerille. Rosenius oli joutua tukalaan tilanteeseen, sillä konventikkeliplaakaatti oli edelleen voimassa. Hänen ei kuitenkaan tarvinnut tehdä asiasta selvitystä, vaan siitä huolehtivat kaksi kokouksissa ollutta pappia, joista toinen oli seurakunnan kirkkoherra.

Rosenius oli varovainen eikä ilmoittanut viranomaisille eikä julkisuuteen kokouksistaan. Viranomaisetkaan eivät estäneet häntä, vaikka huomautuksia sateli luterilaisen kirkon pap-pien ja tiedotusvälineiden taholta.

12. Johan Ternström työskenteli apulaispappina Adolf Fredrikin seurakunnassa Tukholmassa. Hänellä oli oma lehti Nordisk kyrkotidning. Tosin se jouduttiin lakkauttamaan vähäisen tilaajamäärän vuoksi. Ternström oli aluksi hyökännyt Scottia vastaan, mutta tämän paettua maasta hänen huomionsa kohdistui sen sijaan Roseniukseen. Hänen hyökkäyksensä olivat usein hyvin halpamaisia ja kohdistuivat Roseniuksen persoonaan. Roseniusta nimitettiin sekä valehtelijaksi että petturiksi, ja hänen seuraajansa ja ystävänsä saivat lisänimen ”rosenpietistit”. ”Ternström syytti, että Rosenius oli omavaltaisesti kutsumatta ryhtynyt opettajaksi, ja hän huomautti, että naisetkin saivat Roseniuksen kotikokouksissa antaa hengellisiä neuvoja ja lohduttaa, että Roseniuksen kuulijat lisääntyivät aivan kohtuuttomasti ja että hänen opetuksensa oli yksipuolista. ”Vain evankeliumia, ei yhtään lakia. Salaperäisen, hämärän tunteilun vallassa he uiskentelevat evankelisessa heikumassa. Suokoon Jumala, ettei evankeliumin väärinkäyttöön kätkeytyisi paljon teeskentelyä. He mestaroivat, katkovat ja vääntävät Lutherin sanoja löytääkseen tämän oppi-isän rikkaasta varastosta keppejä ja kainalosauvoja, jotta niiden varassa ontuen pääsisivät tämän elämän matkan päähän.” (Saarisalo, 95).

Ternströmin hyökkäysten kohteena oli Roseniuksen lisäksi myös Evankelinen Isänmaansäätiö. Vuonna 1867 hänen kerrotaan lausuneen päämessun saarnassaan seuraavaa: ”Kristus on asettanut seurakunnan. Mutta kun paholainen halusi tehdä kirkolle todellista vahinkoa, se on meidän aikanamme asettanut oman laitoksensa, joka nimittää itseään Evankeliseksi Isänmaansäätiöksi. Rakkaat kuulijat, varokaa tätä säätiötä! Se ainoastaan vie sieluja turmioon.” Tämän jälkeen Ternström ei hyökännyt yhtä usein Roseniusta vastaan vaan omistautui sen sijaan F.G. Hedbergin mustamaalaamiseen. Hän sanoi yrittäneensä varoittaa yhteiskuntaa sekä hedbergiläisyydestä että roseniolaisuudesta.

13. Hurmahenkistä kuohuntaa: Saarnatauti tai huutoliike, kuten sitä myös nimitettiin, sai alkunsa 1840-luvulla Smoolannissa ja levisi pääasiassa Länsi-Götanmaalle. Huutajille oli tunnusmerkittä, että osa sai saarnatessaan vavistuksia ja toiset vaipuivat unenkaltaiseen tilaan, kun taas jotkut makasivat saarnatessaan maassa. Kokouksissa puhuttiin ankarasti maailmallisesta elämäntyylistä ja vedottiin tekemään parannus ja tulemaan uskoon.

Länsi-Götanmaalla Magret-niminen nainen sai toisinaan vavistuksia ja puhui ankaria varoituksen sanoja hengellisesti nukkuville. Hän makasi puheensa aikana sisällä talossa sohval-la, jolle hän oli asettanut, ennen kuin vavistukset saivat hänet valtaansa. Vain pieni osa väestä pääsi niin lähelle, että kuuli hänen puhuvan. Saarnan jälkeen yrittivät kuitenkin mo-

net muutkin tulla huoneeseen vain nähdäkseen vilaukselta tämän merkillisen naisen. Huu-
toliike hiipui neljän viiden vuoden kuluttua.

Pääsyynä tähän ”pelättyyn sairauteen” pidettiin Roseniuksen kokouksia, ja koska sitä tie-
tyissä piireissä pidettiin sairautena, kävi eräässä hänen kokouksessaan kolme lääkäriä.
Lääkärit, jotka tulivat Roseniuksen kokoukseen, olivat läsnä koko tilaisuuden ajan ja kuun-
telivat, mitä Roseniuksella oli sanottavanaan. Poistuessaan professori Cederschöld sanoi:
”Mutta tässähän ei ollut yhtään mitään huomautettavaa. Kaikki, mitä sanottiin, oli oikein.”

14. 1850-luvun alkupuolella maailmankuulu laulajatar Jenny Lind, jota on kutsuttu Ruotsin
satakieleksi, palasi joksikin aikaa Ruotsiin ja liittyi Roseniuksen ystäväpiiriin. Hän kävi ah-
kerasti seuroissa, ja Roseniuksesta tuli hänen sielunhoitajansa. Tästä kirjoiteltiin paljon
sanomalehdissä. Aftonbladetissa kirjoitettiin: ”Jenny Lind kaupungin liisojen joukossa, lau-
laa Janzonin hengellisiä lauluja.” Rosenius kirjoitti Scottille ja kertoi: ”Nyt tuli levisi joka ta-
loon; nyt kuohuivat lähes kaikki lehdet; nyt tehtiin kaikki, jotta mielet saataisiin hirvittävim-
mällä tavalla kiihotettua lukijaisuutta vastaan, joka on vanginnut kultalinnun, Jenny Lindin.
Nyt kaikissa lehdissä luki minun nimeni ja mitä karkeimpia mielettömyksiä kokouksistam-
me, nimittäin että niissä harjoitetaan haureutta ja että keskuudessamme olisi käytössä niin
sanottu ’paratiisitanssi’ ja muuta, mikä ei ansaitse tulla mainituksi.”

Tänä aikana Roseniuksesta tehtiin myös näytelmä. Sitä esitettiin nimellä *Lukijapappi*. Pää-
osaa esittänyt teki Roseniuksesta ilkeän karikatyyrin. Hän oli käynyt Roseniuksen kokouk-
sissa useita kertoja opetellakseen Roseniuksen eleitä ja puhetapaa. Näytelmää esitettiin
täydelle salille kaksi viikkoa, joinakin päivinä kaksikin kertaa päivässä.

Lehdissä Roseniusta syytettiin varkaaksi, ja eräässä lehdessä hänen väitettiin viettelevän
naisia, jotta hän voisi laittaa lähetyksissä heidän korunsa kolehtiin. Hänen väitettiin
sitten myyvän korut ja ottavan rahat itselleen. Roseniusta kehoitettiin tekemään lehdistä
rikosilmoitus panettelun vuoksi, mutta hän vastasi, ettei se hyödyttäisi mitään. Jos lehti va-
pautettaisiin syytteistä, sanoisivat ihmiset: ”Siinä näitte, se oli totta.” Jos taas se todettaisiin
syylliseksi, kärsisi rangaistuksen artikkelit kirjoittanut yksittäinen toimittaja. Todennäköisesti
lehti jatkaisi kirjoittelua entiseen tapaan, ehkä hieman lievempään sävyyn. Rosenius sanoi
siksi: ”Herra tietää kaiken ja tuo kaiken ajallaan valoon. Sitä paitsi – vaikka olen tässä asi-
assa syytön, on minulla niin monia muita syntejä, niin että voin pitkämielisesti kärsiä sen
pilkan, jota Herra sallii minun kokea.”

Vastustajien mielestä Rosenius osoitti liikaa ystävällisyyttä naisille ja oli siksi naisten viette-
lijä. Hänestä levitettiin ikäviä huhuja, ja joskus hän sai vaimonsa kanssa nimettömiä kirjeitä,
joissa oli kaikkia mahdollisia hävyttömyyksiä. Kerran hän sanoi vaimolleen Agathalle: ”Mi-
nusta tuntuu usein siltä, kuin usealta suunnalta päätäni osoitettaisiin pistoolilla.” Kerran
eräs mies väitti Roseniuksen viettelien ja turmelleen hänen sisarensa. Eräänä päivänä
Rosenius kutsuttiin poliisimestarin puheille, ja häntä odotti eteishuoneessa hyvin pukeutu-
nut, ’sivistynyt’, herra, joka liekehtivin katsein ja raivosta kalvenneena tuli hänen luokseen,
vei nyrkkiin puristetun kätensä aivan lähelle hänen kasvojaan ja sanoi: ’Senkin konna! Olet
vietellyt ja turmellut sisareni, ja siitä saat vastata sekä Jumalan että ihmisten edessä!’ Kun
Rosenius pyysi tyynesti saada tietää, ’kenen kanssa hänellä oli kunnia puhua’, hän sai vas-
taukseksi: ’Se ei kuulu sinulle!’ Hetken kuluttua ilmoitettiin kuitenkin nimi, joka oli Ro-
seniukselle aivan vieras. ’Siitä ymmärsin’, Rosenius lisäsi kertoessaan tapahtuneesta, ’että
miehen sisar oli saattanut olla kuulijanani ja tullut sanan ja Hengen kautta Herran voitta-
maksi; tätä mies tarkoitti sanoilla ’vietellyt ja turmellut’.”

15. 1840-luvulla Norrlannin lukijaliikkeessä oli voimakasta protestia kirkkoa vastaan. Monet
halusivat perustaa oman kirkon. Rosenius asettui sitä vastustamaan, Hedberg taas rohkai-
si.

Samaa tapahtui elokuussa 1861. Silloin Rosenius tapasi Fjellstedtin, Rudenschöldin, Al-
strömerin, Elmladin ja muita. Kokoontumisen tarkoituksena oli keskustella konventikkeli-

plakaatista ja sen seurauksista. Vaikka konventikkeliplakaatti oli lakkautettu, *koettiin silti monien luterilaisten pappien taholta vastustusta*. Pitkän keskustelun jälkeen päätettiin läheteä Roseniuksen ehdottomalle linjalle, jonka mukaan *he pysyisivät rauhassa ja uskossa vanhassa evankelis-luterilaisessa kirkossa*. Vasta Roseniuksen kuoleman jälkeen liike jakautui ja *Pietisten*-lehden uuden toimittajan Waldeströmin johdolla syntyi suuri vapaakirkko, nykyinen Missionskyrkan. Mm. Frank Mangs oli tämän kirkon evankelista.

16. Kesällä 1843 (27 v.) Rosenius kävi Espoon Histan kartanossa pidetyissä häissä Lars Stenbäckin kutsumana. Siellä Rosenius tapasi Paavo Ruotsalaisen ja Fredrik Gabriel Hedbergin. Kirja ei kerro Roseniuksen ja Ruotsalaisen yhteenotosta. Mutta Hedbergistä ja Roseniuksesta: ”Aluksi vaikutti siltä, että he tulivat hyvin toimeen keskenään ja ajattelivat uskosta samansuuntaisesti, mutta myöhemmin eroavaisuudet tulivat yhä näkyvämmiin esille.”

17. Rosenius ja Hedberg kävivät monta vuotta kirjeenvaihtoa, ja kesällä 1846 Hedberg kävi tapaamassa Roseniusta Tukholmassa. Hedbergin seurassa Tukholmaan tuli hänen ystävänsä Viktor Mauritz Roslin. Rosenius ja Oscar Ahnfelt olivat heitä vastassa vaimoineen, mutta heti laivan tultua maihin täytyi Roseniuksen jättää seurue, sillä eräs nanna oli pyytänyt saada keskustella hänen kanssaan. Vierailun aikana Hedberg ja Rosenius kävivät pitkiä keskusteluja uskosta. Heidän ajattelussaan oli monia eroavaisuuksia, ja toisinaan keskusteluista tuli hyvin vilkkaita. Viimeisenä iltana heidän kerrotaan keskustelleen myöhään yöhön ja kiistelleen näkemyksistään. Roseniuksen mielestä Hedberg painotti julistuksessaan evankeliumia liiaksi ja kallistui siten kohti antinomismia. Hedberg puolestaan katsoi Roseniuksen tekevän päinvastoin.” Korostuserot tulivat tärkeiksi.

21. Roseniuksen julistus on rohkaisevaa ja täynnä armoa. Ajatus ”tule sellaisena kuin olet” leimasi kaikkea, mitä hän kirjoitti, ja ehkä juuri tämän ajatuksen Rosenius halusi kaikkein lämpimimmän välittää. Huolimatta kaikesta, mitä kannamme, olemme aina tervetulleita Jumalan luo. Roseniuksen teologiassa voidaan nähdä joitakin peruspilareita: Raamattu Jumalan sanana, sovitus Jeesuksessa Kristuksessa, armo ja vanhurskautus.

Kirjeestä vuodelta 1838: Älä säiky, kun tunnet pahaa, vaan pakene turvakaupunkiin, Kristukseen, ja ole turvassa siellä. Mutta jos et pahaa ja pelkoa tunne, silloin säiky, sanoo Luther. – Ja kun tunnet hätää ja murhetta syntiesi vuoksi, älä koskaan, koskaan unohda ikuis-ta puhdistavaa verta – josta kuitenkin kaikkina aikoina ja kaikkina hetkinä saat puhdistuksen, sovituksen ja anteeksiannon, mikäli siinä pysyt. Sillä niin raskaasti et ole koskaan voinut tehdä syntiä, ettei Jumalan Pojan veri voisi runsaasti sitä hyvittää, sillä Jumala itse on kuollut, ja se on paljon enemmän kuin sinun syntisi.

Kun Rosenius oli kuukausien ajan perehtynyt siihen, mitä Jumala lain kautta odottaa ihmiseltä, hän kirjoitti tutkielman *De trognas frihet ifrån lagen* (Uskollisten vapaus laista). Tästä aiheesta Rosenius saarnasi mielellään. Jeesus on sovittanut meidät, ja kaikki on maksettu. Roseniuksen mukaan laki antaa meille tietoisuuden synnistä, mikä vuorostaan saa meidät haluamaan tehdä sille jotakin. Laki on edelleen ohjenuoramme, mutta koska emme omassa voimassamme voi täyttää lakia vaan jatkuvasti lankeamme, laki saa meidät kääntymään Jumalan puoleen, joka armossaan ottaa meidät vastaan Jeesuksen Kristuksen kautta. An-saitsematon rakkaus koskettaa meitä. Rosenius käyttää sanaa, jota nykypäivänä käytetään harvoin, nimittäin *vanhurskas*. Vanhurskautus tapahtuu siten, että ihminen tulee julistetuksi vanhurskaaksi Jeesuksen tähden, kun hän ottaa armosta vastaan syntien anteeksiannetuksen. Kristuksessa me olemme vanhurskaita, mutta tässä ja nyt teemme edelleen syntiä, käännyimme pois Jumalasta ja teemme väärin. Kaiken, mitä ihminen ei voi tehdä, eli saada lain kautta vanhurskautta ja pelastusta, sen on Jumala tehnyt Kristuksessa. Roseniuksen mukaan Jumala näkee meidät yhdellä kertaa syntisinä ja vanhurskaina.

Rosenius itse kirjoitti samoihin aikoihin: ”Huomaa: ei silloin, kun sinusta tulee sellainen kuin sinun pitäisi olla, vaan silloin, kun et ole etkä voi sellaiseksi tulla, vasta silloin Kristus ja hänen vanhurskautensa voi auttaa. Hän ei tullut kutsumaan vanhurskaita vaan syntisiä parannukseen. Huomaa siksi: oikea katumus syntyy tyytymättömyydestä omaan katumuk-

seen, ja oikea parannusenteko, joka edeltää uskoa, syntyy sellaisesta tyytymättömyydestä omaan itseen ja parannusentekoon, ettei ihminen saa siitä mitään lohtua vaan joutuu aivan neuvottomana pakenemaan sovitusveren turviin, jossa autuus on.”

Roseniusta on joskus syytetty siitä, ettei hän saarnannut tarpeeksi pyhityksestä. Se saattoi johtua siitä, että hän halusi välttää päätymistä omavanhurskauteen. Hän ei kuitenkaan ollut hidas saarnaamaan puhtaasta ja pyhästä elämästä.

Rosenius sai teologiaansa vaikutteita eri tahoilta, pääasiassa Lutherilta, pietismistä ja herrnhutilaisuudesta.

22. Kesäkuussa 1867 Rosenius sai kolmannen aivoverenvuodon, vasen puoli halvaantui ja hänet vietiin sairaalaan. Sairaalassa ollessaan Rosenius saneli tyttärelleen tervehdyksen, jonka hänen ystävänsä voisivat lukea hänen kuoltuaan. Hän tunsikin aikansa olevan pian ohi.

”Minun on ehkä pian aika lähteä tästä maailmasta. Se tuntui aluksi merkilliseltä, mutta koin kuitenkin myös suurta iloa vanhan läheisen tuttavuuteni vuoksi Herran kanssa. Menisin hänen vanhastaan tutun Herrani ja Vapahtajani luo. Pian kuitenkin ilmestyi sisäisten silmiäni eteen koko joukko syytöksiä. Monet syntini ja heikkouteni, jotka ovat syynä kaikissa kirjoituksissani nähtävään vakavamielisyyteen, seisoivat minua uhkaamassa.

Sain kuitenkin uudelleen lohtua. Eteeni nousi koko veriuhrin suuri ketju, punainen lanka, joka kulkee läpi vanhan liiton ajan ja joka puhuu sovitukselta uhrin kautta, esikuvana suuresta aikojen lopusta annetusta uhrista, Jeesuksesta Kristuksesta. Hän tuli maailmaan syntisiä pelastamaan. Jos Jumala nyt minut syntieni vuoksi hylkäisi, joutuisi hän ensin hylkäämään nämä suuret lunnaat – ja sitä hän ei voisi tehdä.

Mutta nyt tuli uusi kysymys. Onko uskoni näihin lunnaisiin oikeanlaista? Ehkä olen pettänyt itseäni väärällä uskolla? Tämä kysymys tuntui hetkiseksi vievän kaiken lohtuni. Mutta silloin nousi silmiäni eteen koko elämäni, ja näin, että kaikesta synnistäni ja viheliäisyydestäni huolimatta olen kuitenkin tämän uskon kautta, jonka Jumala on minussa vaikuttanut, kulkenut aivan uutta tietä koko elämäni ja todella sydämestäni pitänyt Jumalan käskyt, niin että se, missä olen niitä vastaan olen rikkonut, on ollut omaksi surukseni. Kaikki, minkä olen itse tehnyt, on ollut viheliäistä, kurjaa ja syntistä.

Jumala on minussa vaikuttanut tämän rakkauden sieluja ja niiden parasta kohtaan, ja se on ajanut minut paljon tekemään ja kärsimään, mihin en olisi koskaan luonnostani ryhtynyt. Ymmärsin nyt, miten hyödyllinen ja tärkeä on Johanneksen opetus, kun hän alituisen muistuttaa: ’Siitä me tiedämme, että olemme totuudesta ja olemme Jumalasta syntyneet’, niin että ne, jotka ajattelevat, ettei oikean uskon tunnusmerkeistä tarvitse saarnata, ovat varmasti ymmärtäneet asian väärin. Ja kun nyt kuolema silmiäni edessä katselen, mitä olen opettanut ja kirjoittanut, voin sitä syvästi tarkoittaen ilmoittaa, etten tiedä mitään peruutettavaa. Tätä ilmoitustakaan ei tarvita, koska toivon kaikkien siitä löytävän kolmensadan vuoden aikana koetellun luterilaisen opin.... jätän kaiken täysin Herralle, olen aivan vapaa ja rauhallinen, makaan ja lepään ja katson, mitä hän tekee.”

Muutamia päiviä ennen kuolemaansa Rosenius sanoi äidilleen, että hän rukoili saavansa kuolla. Hänen äitinsä sanoi silloin, ettei hän saanut rukoilla vastoin äitinsä rukouksia. Useita kertoja hän kuitenkin ilmaisi haluavansa kuolla. Hän oli väsynyt matkantekoon. Viimeiset sanat, jotka hän kirjoitti, kuuluivat hänen aloittamaansa saarnaan: ”... ja Jeesus oli matkasta väsynyt.” Iltapäivällä hän tunsikin itsensä väsyneeksi ja pyysi läheisiään laulamaan hänelle. Maanantaina 24. helmikuuta 1868 Carl Olof Rosenius veti viimeisen henkäyksensä. Se oli hänelle vaikea hetki, ja myös niille, jotka olivat kokoontuneet hänen vuoteensa ympärille. Näin Lina Sandell kuvailee tapahtumien kulkua: ”Kuolinkamppailu oli vaikea ja pitkä. Rakkaat kasvopiirteet, jotka sen aikana hieman muuttuivat, saivat viimeisinä hetkinä takaisin tavanomaisen rauhansa ja lopulta muuttuivat sanomattoman kirkastuneiksi, jo ennen vapautunutta henkäystä, jolloin hän irrotettuna maailman siteistä kiihuksi autuaana Jumalan paratiisiin.”

23. Axel B. Svensson, Bibeltrogn Vänner -yhdistyksen perustaja (nyk. Evangelisk Luthersk Mission), kertoo elämäkerrassaan Roseniuksen merkityksestä uskoontulolleen: ”Eräänä tiistai-iltapäivänä uudenvuoden tienoilla Axel seurasi lankoaan rukouskokoukseen erääseen kylän mökeistä. Paikalla ei ollut saarnamiestä, vaan lanko luki *Pietistenistä* katkelman C.O. Roseniuksen tekstistä. Luettuaan hän pyysi seuralaistaan jatkamaan. Ihme kyllä, tämä ei voinut kieltäytyä. Hän alkoi lukea, ensin lukemaansa erityisemmin ajattelematta. Sitten tapahtui jotakin. Roseniuksen sanat koskettivat häntä. Ne vangitsivat hänet täysin. Hän luki sellaista, mihin ei ollut koskaan ennen kiinnittänyt huomiota. Tämä ei ollut mikään inhimillisten olettamusten varaan rakennettu uusi nokkela hypoteesi. – Hän pysähtyi. Hän luki vielä kerran. Ja hän täyttyi rauhalla, onnella ja ilolla, jota ei voinut sanoa ilmaista. Hän ymmärsi, mitä ei ollut ennen ymmärtänyt. Hän koki jotakin, mitä hän oli luullut, ettei yksikään ihminen voi kokea. Jumala ja syntinen kohtasivat. Sanat, jotka häntä niin voimakkaasti koskettivat, olivat nämä: ’Huomaa tämä: tämä syntien anteeksiantaminen, tämä vapahdus, joka nyt on mainittu, kuuluu jokaiselle ihmiselle, jumaliselle ja jumalattomalle, uskolliselle ja uskottomalle. Olitpa millainen tahansa, niin ovat kuitenkin syntisi pois otetut, pois pyyhityt, anteeksi annetut, meren syvyyksiin heitetyt – tämä tapahtui Kristuksen kuolinhetkellä. Jos sinut tuomitaan, se ei perustu synteihisi vaan epäuskoosi ja poissaoloo- si Herran luota. Jos tahdot jälleen palata Jumalan luo, tulla hänen omakseen ja omistaa hänen armonsa, niin sille ei ole mitään estettä. Olet joka hetki tervetullut, niin kuin Herra itse sanoo: ”Sitä, joka minun tyköni tulee, minä en aja ulos.” Tästä ei ole poikkeusta, vaan jokainen, joka huutaa Herran nimeä, se pelastuu. Jokainen, joka haluaa, joka ainoa, ja jos sinun syntisi ovatkin veriruskeat – näin kuuluvat suuren laupiaan Herran omat sanat.”